

کودک و یادگیری

مهارت های زبانی

Learning

language

skills

- مقدمه
 - سه ماهگی تا پنج سالگی
 - شش سالگی تا 12 سالگی
- نکات
 - ویژگی های کودکان پیش دبستانی
 - ویژگی های جسمی
 - ویژگی های حرکتی
 - ویژگی های عاطفی و اجتماعی
 - ویژگی های ذهنی
 - یادگیری زبان فارسی
 - نظریه شرطی سازی عامل
 - نظریه یادگیری فطری زبان
 - نظریه یادگیری شناختی زبان
 - نظریه یادگیری پردازشی (تعاملی) زبان
 - رابطه زبان با فکر
 - رابطه زبان با شخصیت
 - ویژگی دوگانه زبان
- منابع

فهرست

❖ **کودک هشت ساله :** علاقه دارد قصه های طولانی را حکایت کند - از بر کردن را دوست دارد - از تکرار یک شعر یا شوخی و قصه معین خسته نمی شود - اگر خواننده یک قصه ، جایی از قصه را تغییر دهد ، کودکان در این سن متوجه می شوند و آن تغییر را گوشزد و اصلاح می کنند - نامه نگاری را دوست دارند .

❖ **کودک نه ساله :** فرد مستقلی است و برای خود شخصیت قائل است - به چیزهایی ابراز علاقه میکند و نسبت به چیزهایی ابراز بی علاقه می کند - برای کسب مهارت در هر کاری علاقه نشان میدهد - او در حرف زدن ، تفکر مستقل و اصالت بیان خود را نمایان میسازد و از خود انتقاد می کند .

❖ **کودک ده ساله :** از ده سالگی به بالا استعدادها آشکار میشوند و آموزگار هوشیار ، شرایط رشد و تقویت این استعدادها را فراهم میسازد - در بحث و استدلال شرکت میکند - به بررسی مسائل پیرامون خود علاقمند است - از فعالیتهای نوشتن خوشحال میشود و ممکن است دست به ابتکار عمل بزند .

❖ **کودک یازده و دوازده ساله :** برای پذیرش اصول نظم و انضباط ، آمادگی دارد و می تواند مسئولیت هایی را بپذیرد - در این سن اصلاح پذیرند یعنی می توان اشتباهات گفتاری و نوشتاری آنها را معین کرد به طوریکه آنان با علاقه برای رفع آن پی گیر شوند .

- هر درس و دستور آموزگار و یا کار و فعالیت های کودکان که به آموزش زبان مربوط باشد ، باید با آمادگی و رشد آنان مطابقت کند . پیش از آغاز هر فعالیت درسی ، معلم باید اطمینان داشته باشد که کودکان در مقدمات آن درس و آن فعالیت اشکال ندارند .
- محیط زندگی کودک و زمینه خانوادگی او و گذراندن یا عدم گذراندن دوره های کودکستان بیش از آموزشگاه در کیفیت به کار بردن زبان مؤثر است. آموزگار باید این اختلافها را در نظر داشته باشد.
- در صورتی که معلم متوجه شد پرسشهای دانش آموزان در جهت جلب کردن توجه او به خودشان است ، باید عکس العمل مناسب نشان دهد تا حس نیاز کودک برآورده شود.
- توجه به مختصات رشد و خصوصیت های سنی کودکان در مراحل گوناگون ، در تنظیم برنامه درسهای مهارت های زبانی مانند دیگر مواد درسی دخالت دارد .

ویژگی های کودکان پیش دبستانی

آگاهی یافتن معلم از ویژگی های جسمی ، ذهنی ، روانی ، شناختی و عاطفی و اجتماعی دانش آموزان یکی از مهمترین وظایف و توانایی های او به عنوان یک آموزگار است . زیرا تنها در این صورت می تواند شیوه های مناسب را برای اجرای فرایند یاددهی-یادگیری در کلاس درس خود را تعیین کند .

دوران کودکی به سه بخش تقسیم می شود :

از تولد تا 3 سالگی- از 3 تا 7 سالگی و 7 تا 12 سالگی

در دوره سوم کودک از نظر جسمی ، ذهنی و عاطفی تغییرات محسوسی یافته است . با ورود کودک از خانه به مدرسه ، محیط اجتماعی او گسترش می یابد و روابط بین فردی او از محدوده خانواده به محدوده وسیع همسالان و دیگر بزرگسالان مانند مدیر ، ناظم و معلم توسعه می یابد . بنابراین فرصت های تازه ای برای رشد استعدادها و بروز توانایی های جسمی و ذهنی او فراهم می آید و به تدریج مستقل می شود .

نظریه های یادگیری زبان فارسی

❖ **ذاتی بودن یادگیری :** طرفداران این نظریه معتقدند یادگیری امری ذهنی است که از ویژگی های ذاتی

انسان بهره می برد . آنان بر ساز و کارهای ذهنی و درونی ، فرایندهای شناختی ، استعدادهای فطری یا ساخت شناسی ذهن انسان تکیه می کنند و به همین دلیل «**ذهن گرا**» یا «**شناخت گرا**» خوانده می شوند .

❖ **اکتسابی بودن :** معتقدان آن می گویند ، منشاء شناخت و یادگیری انسان ، خارج از انسان است و ما

شناخت خود را کلاً از عالم خارج و محیط کسب می کنیم . آنان منحصراً بر رفتار قابل مشاهده تاکید می کنند و به همین دلیل «**رفتارگرا**» خوانده می شوند .

❖ **رفتارگرایان شناختی :** معتقدند یادگیری انسان را نمی توان به محیط و یا فرایندهای درونی منحصر دانست.

بلکه باید هر دوی این عوامل را به عنوان عوامل مکمل و لازم و ملزوم در فرایند کلی یادگیری انسان در نظر داشت .

نظریه شرطی سازی عامل

به اعتقاد رفتارگرایان ، یادگیری زبان امری اکتسابی است . آنها بر این باورند که ذهن انسان همانند لوح سفید یا صفحه خالی است و وقتی زبان مورد نظر در این صفحه خالی وارد شد ، یادگیری تحقق یافته است .
از این دیدگاه ذهن انسان فقط پذیرای محرک های زبانی بیرونی است و هنگام یادگیری زبان ، مشاهده منظم رویدادهای «جهان خارج» است که کودک را تولید زبان وامی دارد .

***اسکینر : انسان از راه آزمایش و خطا به یادگیری زبان می پردازد . به تعبیر او ، اگر رفتار زبانی معینی به طور مکرر یک نتیجه مثبت داشته باشد، به تقویت مثبت و اگر نتیجه منفی داشته باشد ، به تضعیف منجر می شود.**

از طرف دیگر رفتارگرایان معتقدند ،

- کودک در یادگیری زبان تا حد زیادی از عامل «تقلید» کمک می گیرد.
- تائید یا عدم تائید والدین و مربیان زبان آموزی عامل مهم دیگر در تقویت یادگیری زبان کودک است

رابطه زبان با شخصیت

رشد زبان و رشد شخصیت با هم ارتباط دارند . کودکی که به او این امکان داده نشده است که خود را فردی مستقل و متمایز بداند و همچنین کودکی که سطح انتظار معلم و میزان درس و تکلیف او آنقدر بالا بوده است که حس کند هیچگاه نخواهد توانست به آن سطح برسد ، هردو عقب افتاده اند .

کودکی که اعتماد به نفس دارد و خود را موجودی مستعد و آماده شرکت و همکاری در فعالیت ها و قبول مسئولیت ها می داند ، مهارت های زبانی را به آسانی یاد می گیرد ؛ مگر آنکه عوامل دیگری مانع رشد طبیعی او شوند .

سالهای تحصیل در دبستان از نظر تقویت حس علاقه ، نظم و رغبت به فعالیت و کوشش و همچنین ایجاد نیروی ذوق و ابتکار ، دوره مغتنمی است .

ویژگی دوگانه زبان

هر بیانی اعم از شفاهی یا کتبی نیازمند دو عامل است:

✓ نخست فکری که بیان می شود ،

✓ دیگر زبان یا واژه هایی که برای بیان آن فکر لازم اند.

بنابراین پیش از آماده کردن هر دانش آموزی برای مهارت بیان ، آموزگار باید مطمئن شود که افکار و معانی لازم در نتیجه کار تجربه و فعالیت برای آن دانش آموز فراهم شده است و با واژه ها و جمله هایی که آن افکار و معانی باید بیان شوند، آشنایی لازم را حاصل کرده است.

- راهنمای آموزش زبان فارسی در دورهٔ ابتدایی ؛ دکتر سلیم نیساری ، دکتر فریدون اکبری شلدره ، دکتر بهمن زندی ، دکتر حسین قاسم پور مقدم ، دکتر معصومه نجفی پازکی ؛ موسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات مدرسه) ؛ 1396

